

Prilozi iz povijesti glazbe i muzikologije u „Sv. Ceciliji“ u svjetlu njihova značenja za domaću i inozemnu glazbenu historiografiju

Lovro Županović, Zagreb

Iako u sva tri razdoblja svog dosadašnjeg isprekidanog stogodišnjeg izlaženja¹⁾ izričito obilježena kao »list« zatim »smotra« konačno »časopis« za crkvenu glazbu, *Sveta Cecilija* je već od prvog broja donosila i priloge izrazito svjetovne sadržajnosti. Među takvima su najprije oni s područja glazbene povijesti (već od prvog broja) a potom (od 1909. odnosno 1915) i muzikologije, koji zauzimaju ne samo prilično zapaženo nego — zavisno od godišta — i vrlo istaknuto (npr. 1943) a ponekad i prevagavajuće mjesto (npr. 1940, osobito sv. 6). Razmatranje njih najprije zasebno a onda u svjetlu njihova značenja za domaću i inozemnu glazbenu historiografiju ne samo što je, dakle, opravdano nego i nezaobilazno.

I.

Prilozi s područja glazbene povijesti u *Sv. Ceciliji* su, rečeno je, starijeg datuma, brojniji te — s obzirom na rubrike u kojima se, prigodice ili manje-više stalno, javljaju — opsegom i sadržajem raznovrsniji. To ih u našem razmatranju stavljam na prvo mjesto.

1. Već u prvom razdoblju nalazimo ih u dva osnovna oblika: kao samostalne jedinice i (u trećem tečaju, 1883) kao kraće priloge, tzv. »glasbene pabirke«. I jednih i drugih nema mnogo. Samostalne su jedinice *Mozart* Jurja Dupelja i *Pavao Stoos* nepoznatog autora (pisan, međutim, u najvećoj mjeri s općeljudskog i književnog a sasvim usputno i glazbenog stajališta), dok u »glasbenim pabircima« susrećemo između ostalih i nekoliko napisa s područja glazbene teorije te povijesti. Prva dva priloga, s obzirom na tematičnost, mogu se — mutatis mutandis — shvatiti u svojevrsnom znakovitom odnosu: kao da, naime, očituju makar i neprimjereno iskazanu urednikovu težnju o ravnopravnoj zastupljenosti domaće i strane glazbeno-povijesne problematike.

Svi prilozi, a to je dosad višekratno isticano, pisani su s preskromnom stručnom i jezičnom kvalificiranosti. Podrobnije prikazivanje tih manjkavosti u ovom trenutku čini suvišnim svojedobno objavljena vrlo meritorna i dokumentirana analiza J. Andreisa²⁾. Uvaživši zaključke do kojih je pisac došao, danas je svrsishodnije upozoriti na ovo: Te priloge (kao i list) valja prihvatiti kao dokaznost naših tadašnjih, kako općih tako i glazbenih prilika ne samo u tzv. provinciji — na koju je list bio pretežno orijentiran — nego i u Zagrebu. Ni on ni oni u njemu, sve da su oblikovani od vrsnije izdavačko-suradničke ekipe, ne bi mogli biti drukčiji. Na spoznaji takve korelacijske u-

vjetovanosti svih čimbenika mora se temeljiti naša ocjena onoga što nam izravno ili neizravno ostaviše Cugšvert i Zajc na našem području u listu »za pučku crkvenu glazbu i pjevanje«.

2. U drugom se razdoblju, s obzirom na sadržajnu i rubričnu razvojnost te na intenzitet i vrsnoću priloga, jasno zapažaju tri odsjeka. Za autora ovog teksta okvirno omeđeni godinama 1918, 1937. i 1944. (odnosno 1946), oni svaki za sebe očituju zasebnosti od kojih je za prvi odsjek značajna prevlast crkveno-povijesne inozemne ali i domaće tematičnosti, za drugi stanovita prevaga tematske svjetovnosti u korist domaćeg i općeslavenskog teritorija s nizom krupnih rasprava dra A. Gogle, a za treći podjednako postupanje urednika prema obim vrstama te uravnoteženiji odnos prema nacijama.

Osim te osnovne značajke postoji i niz onih manjih, ali i te kako važnih. Tako je, na primjer, vidljiva težnja urednika Barleà (od 1914) da i samostalne jedinice i kraće napise učini privlačnima pronalazanjem novih izražajnih mogućnosti unutar njih samih. Mora se bez sustezanja priznati da mu je to u potpunosti uspjelo i u jednom i u drugom obliku.

Tako samostalne jedinice, i to najvećim dijelom s brojnom i vrsno obrađenom domaćom problematikom, razgranjuje u tri pravca: istraživačko-povijesni, memoarski i aktualno-prezentni. Za ostvarivanje prvog nalazi vrijednog i plodnog suradnika u osobi dra A. Gogle, za drugi mu izravno ili neizravno pomažu sami skladatelji³⁾, dok treći nastaje iz pera brojnih suradnika, među njima i samog Barleà. Ne smanjujući vrijednost i važnost dvaju prvih, autor ovog teksta za domaću glazbenu povijest iznimno važnim smatra upravo taj zadnji pravac. U njegovim okvirima, naime, predstavljen je skoro svaki ondašnji naš glazbenik koji je ne samo u Hrvatskoj nego i u ostalim dijelovima (tadašnje) Jugoslavije na bilo koji način i na bilo kojem glazbenom području pridonosio razvoju glazbene umjetnosti. Kod toga se nije pravila neka »rang«-lista: u, od god. 1928. uvedenoj, rubrici *Naši muzički radnici* veličina malenih bila je na stranicama lista jednakopravno isticana kao i djelatnost onih tada sve afirmiranijih glazbenika. Drugim riječima: uz Gotovca, Odaka, Širolu, Adamiča, Marinkovića i drugih, predstavljeni su i Ocvirk i Medřický i Brajša-Rašan i Hadrović i ostali. To isto, ali u mnogo manjoj mjeri, očitovalo se i na planu opće, posebno slavenske, glazbe.

Više ili manje kraće napise povijesne građe pojedinačno nalazimo u rubrikama *Listak*, *Razne vijesti*, *Nek je svašta*, *Bilješke iz engleskog muzičkog života* i (od god. 1915—1941) *Iz hrvatske glazbene prošlosti*.

1) Tj. 1877-78. te 1883,84; 1907-44. pa 1946. (jedini broj); 1969. do danas.

2) Uspor. njegovu raspravu *Prvi muzički časopisi u Hrvatskoj*, »Arti musicæ« 2, 1971, 55-63.

3) Na primjer J. Stolcer-Slavenski, F. S. Vilhar-Kalski, Gj. Eisenhuth.

Na svoj način proistekle iz »glazbenih pabiraka«, te su rubrike postale pravi panoptikum često vrlo brzih reagiranja na djelovanje mnogih skladatelja u skoro svim zemljama Evrope. U tome je naročito važna rubrika *Nek je svašta*, dok se ona *Iz hrvatske glazbene prošlosti* pokazala neiscrpnim vrelom danas vrlo dragocjenih informacija o starijoj domaćoj glazbenoj tvorbi.

Autorska grupa, okupljena za pisanje radova s glazbeno-povijesnog područja, sastojala se u najvećem broju od naših ljudi prvenstveno iz Hrvatske a onda iz Slovenije, Srbije te Bosne i Hercegovine. Stanoviti broj njih bio je, međutim, i iz inozemstva⁴⁾, što potvrđuje raširenost te ugled lista i izvan granica naše zemlje. Radovi i jednih i drugih pokazuju da su ih u najvećem broju slučajeva pisale osobe temeljite glazbene naobrazbe.

Iznesenu liniju i vrsnoću radova s područja glazbene povijesti nastojat će održati i neizravni Barleov nasljednik A. Vidaković, kako kao urednik do 1944. god. tako i kao urednik onog jedinog broja iz 1946. god. Uspjevši, iako u neusporedivo nezahvalnijoj situaciji od Barlea, zadržati njihovu zanimljivost i važnost posebice u odnosu na domaću problematiku⁵⁾, Vidaković će u onom jedinom broju iz 1946. dati svojevrsnu sintezu svog uredničkog i glazbeničkog viđenja funkcionalnosti jednog glazbenog časopisa. U tome je na našem području znakoviti rad J. Andreisa *Jakov Gotovac*, napisao o 50. obljetnici skladateljeva života.

Premda su mnogi prilozi s područja koje razmatramo i te kako vrijedni posebnog isticanja, autor teksta smatra obvezom istaknuti bar one dra A. Gogle o Hrvatskom glazbenom zavodu⁶⁾, komornoj⁷⁾ te orkestralnoj⁸⁾ glazbi u Zagrebu, Ivanu Zajcu⁹⁾ i J. K. Wisneru von Morgensternu¹⁰⁾ te dra J. Mantuanija o E. Adamiću¹¹⁾ i E. Hochreiteru¹²⁾. S druge strane *Neostvareni boravak Beeihovena u Hrvatskoj* dra A. Schneidera stoji kao dotad nespoznata građa i u okvirima evropske glazbene historiografije¹³⁾.

3. Prvih godina izlaženja lista u njegovom trećem razdoblju, kome smo neposredni svjedoci, prisutnost glazbeno-povijesne tematičnosti skoro da je jedino vidljiva u obliku samostalnih jedinica kraćeg ili duljeg opsega te manje-više prigodnog karaktera. Od brojnih razloga takvom stanju presudan je bio onaj pomanjkanja suradnika. Postupno se, međutim, situacija popravljala, pa je — na primjer — već od god. 1971. očit nasljednik dra Gogle u osobi dra H. Petta-

na, koji će otada do danas objaviti nekoliko vrijednih radova prvenstveno iz starije domaće operno-kazališne historiografije¹⁴⁾. Cjelovite portrete nekih skladatelja, mahom s područja duhovne glazbe, pišu M. Demović, M. Leščan, J. Njikoš, V. Fajdetić, F. Rajić te neki drugi autori, dok su J. Andreis (povremeno) te L. Šaban pisci priloga koji zaslužuju našu punu pozornost¹⁵⁾.

Od otprilike god. 1974. pa nadalje povremeno se javljaju i neke rubrike koje s kraćim a značajnim napisima, vezanim uz domaće ali i inozemne glazbene aktualnosti, kao da nastavljaju neke od onih ranijih¹⁶⁾. I memoarska je građa, iako svega jedamput, zastupljena¹⁷⁾, a ne može se prešutjeti nastojanje redakcije da pronalaženjem novih suradnika još više i kvalitetnije oživi područje o kome je riječ.

Iako, dakle, još u traženju te u prilično očitaj prevazi duhovne tematičnosti nad svjetovnom, časopis *Sv. Cecilija* radovima I. Goluba o Križaniću¹⁸⁾ te Andreisa, Šabana i Pettana s glazbeno-povijesnog područja opravdava nadu u buduću sve svrhovitiju razinu onih koji će im slijediti.

II.

Ranije je spomenuto da su radovi s područja muzikologije u *Sv. Ceciliji* brojčano mnogo skromniji od onih široke i popularno prikazane glazbeno-povijesne tematike. Iz danas shvatljivih razloga nepostojeci u prvom razdoblju, oni u iduća dva ne samo što su česti nego su u prosjeku vrlo vrijedni i značajni prilozi. Sadržajno pokrivaju veliko vremensko razdoblje (XII—XX. stoljeće), a autori su im osobe široke erudicije i velikog znanstvenog ugleda. Opsegom, pak, variraju od opširnih studija do kratkih napisa, ovih zadnjih u rubrici *Iz hrvatske glazbene prošlosti* (1915—1941) odnosno *Povijesne bilješke* (1943—1944).

1. Iz uvodnih redaka ovog teksta vidljivo je da se javljaju tek god. 1909. odnosno 1915, i to u obliku opširnih studija. Za naše razmatranje važnija je druga godina: za razliku od prve, kad je objavljen prilog neizvorne provenijencije¹⁹⁾, ta druga godina najavljuje bavljenje izvornom i dotad nepoznatom muzikološkom problematikom.

Prvom i kronološki najstarijem krugu opširnih radova, i to općeg (uglavnom zborničkog) karaktera, a nakon inicirajućeg Barleova o crkvenim pjesmama o N. Krajačeviću²⁰⁾, pripadaju ostvarenja istog

4) Na primjer J. Filas (Lavov), St. Cybalski (Varšava), A. P. Bersenjev (Stara Zagora), R. Alexander (Beč) i dr.

5) U tu svrhu god. 1943. uvodi rubriku *Povijesne bilješke*, kojom nastavlja onu *Iz hrvatske glazbene prošlosti*.

6) Uspor. *Sv. Cecilija* XX, 1926, sv. 3, 73-86; sv. 4, 117-125; sv. 5, 157-167; sv. 6, 201-225; XXI, 1927, sv. 1, 1-25; sv. 2, 53-76; sv. 3, 113-118; sv. 4, 157-161; sv. 5, 193-200; sv. 6, 234-241 (tiskano i kao separat).

7) Uspor. *Sv. Cecilija* XXIII, 1929, sv. 3, 89-94; sv. 4, 126-131; sv. 5, 165-171; sv. 6, 205-211; XXIV, 1930, sv. 1, 1-7; sv. 2, 37-43; sv. 3, 77-83; sv. 4, 117-123; sv. 5, 149-155; sv. 6, 181-185 (tiskano i kao separat).

8) Uspor. *Sv. Cecilija* XXIX, 1935, sv. 1, 1-7; sv. 2, 29-34; sv. 3, 57-64; sv. 4, 85-91; sv. 5, 113-120; sv. 6, 141-150; XXX, 1936, sv. 1, 1-7; sv. 2, 33-40; sv. 3, 69-77; sv. 4, 105-112; sv. 5, 143-149; sv. 6, 173-183 (tiskano i kao separat).

9) Uspor. *Sv. Cecilija* XXV, 1931, sv. 1, 1-5; sv. 2, 41-45; sv. 3, 77-82; sv. 4, 117-121; sv. 5, 157-164; sv. 6, 189-196; XXVI, 1932, sv. 1, 1-6; sv. 2, 41-46; sv. 3, 81-85; sv. 4, 121-126; sv. 5, 153-158; sv. 6, 187-193 (tiskano i kao separat).

10) Uspor. *Sv. Cecilija* XXXV, 1941, sv. 3-4, 38-44; XXXVI, 1942, sv. 1, 15-23 (objavljeno i kao separat).

11) Uspor. *Sv. Cecilija* XXII, 1928, sv. 6, 269-274.

12) Uspor. *Sv. Cecilija* XXV, 1931, sv. 6, 198-200; XXVI, 1932, sv. 1, 19-21.

13) Uspor. *Sv. Cecilija* XXXVI, 1942, sv. 3-4, 81-90; sv. 5-6, 131-143.

14) Uspor. *Stogodišnjica praizvedbe prve Zajčeve hrvatske opere*, *Sv. Cecilija* XLI, 1971, br. 1, 14-16; br. 2, 51-53; br. 3, 74-76; *Opere hrvatskih skladatelja u izvedbi Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu*, ib., br. 4, 106-111; *Quodlibeti u vrijeme Ivana Zajca kao ravnatelja opere*, XLII, 1972, br. 3-4, 86-90; *Slavenski raspored Zagrebačke opere*, XLIII, 1973, br. 1, 14-17; *August Senoa kao operni kritičar*, XLVI, 1976, br. 1, 13-14; br. 2, 47-48; br. 3, 79-80; br. 4, 105-106; XLVII, 1977, br. 1, 18-19; br. 2, 42-43; br. 3, 71-72; br. 4, 104; XLVIII, 1978, br. 1, 9-10 (nastavlja se).

15) Na primjer: J. Andreis, *Dubrovnik u povijesti glazbe*, *Sv. Cecilija* XL, 1970, br. 3, 74-75; br. 4, 112-114; L. Šaban, *Zagrebački orguljaš Bernard Monte i glazbeni život Gradca druge polovine XVII stoljeća*, ib., br. 3, 70-73; br. 4, 108-111.

16) Na primjer *Obljetnice*, *In memoriam*, *Razno* i sl.

17) Uspor. S. Lovrić, *Sjećanja iz mog života (Uz 70. godišnjicu života)*, XLIII, 1973, br. 3, 71-74.

18) Uspor. *Nepoznata glazbena djelatnost Jurja Križanića u Rusiji*, *Sv. Cecilija* XXXIX, 1969, br. 1, 18; *Crkveno pjevanje u gručkom zavodu sv. Atanazija u Rimu za vrijeme Jurja Križanića*, ib., br. 2, 50-51.

19) Radi se, naime, o prepričavanju studije H. Riemanna *Ugolino de Maltero: De cantu fractili brevis positio pro radibus decem captibus digesta po svoj prilici iz početka 14. stoljeća*. To prepričavanje iz pera Branka (Božidara?) Sirole s naslovom *Ugolino de Maltero o nakitu pjesme* objavljeno je u našem časopisu III, 1909, br. 11-12, 92-93.

20) Uspor. *Sv. Cecilija* IX, 1915, sv. I, 2-9; sv. II, 25-29. (Objavljeno i kao separat).

Barlèa o Pavlinskoj pjesmarici²¹), J. Mantuanija o Georgicevoj (tj. Grgičević-Jurjevićevoj) zbirci²²) pa o dvama rukopisima iz franjevačkog samostana u Varaždinu²³), Fr. Dugana st. (danas izgubljenog) varaždinskoj knjizi tabulatura iz početka XVII. stoljeća²⁴), V. Novaka o rekonstrukciji rukopisnog graduala zagrebačke sveučilišne knjižnice²⁵) te (najvećim dijelom) M. Gavazzija o glazbi u starohrvatskim crkvenim prikazanjima²⁶). Sve ih povezuje visoki znanstveni stupanj obradbe odabrane građe te komunikativnost izlaganja, a magistralnost im je potvrđena što i danas kao nezaobilazni trajni bez naknadnih dopuna i ispravaka.

Ne manje značajan autor radova iz drugog kruga, također općeg (zborničkog) karaktera, je (od 1926) A. Zaninović s nizom vrlo važnih studija s područja lekcionarsko-gradualske problematike²⁷). U okviru nje surađuju N. Kalogjera i Lj. Ivančan, prvi s prilozi- ma vezanim uglavnom uz splitsku katedralu²⁸), a drugi uz zagrebačku prvostolnicu²⁹).

Treći krug tvore radovi o pojedinim skladateljima (ili glazbenicima) odnosno o nekim njihovim djelima. Od većih rasprava valja istaknuti Duganove o Juratovićevim obradbama adventskih moteta³⁰) te o njegovu *Requiemu*³¹) pa J. Kempfov o Vilimu Justu³²), a od manjih vrlo važne priloge o dubrovačkim skladateljima iz XVI. stoljeća G. Tamparici, B. Babiću i S. Brugnoliju³³). Posebno, pak, valja izdvojiti svojevrsni tetraptih o starim orguljašima u našim crkvama Zagreba³⁴), Hvara³⁵), Splita³⁶) i Koprivnice³⁷) kao i građu korespondencijske naravi vezanu uz V. Lisinskoga³⁸). Konačno, valja navesti i studiju dra A. Schneidera o I. M. Jarnoviću³⁹), pravu fresku vremena i u njemu našeg glazbenika, koja (studija) — među-

tim — tehnikom obradbe više pripada području širokog glazbeno-povijesnog karaktera a tek manjim pravom muzikološkoj znanosti.

2. Od tri netom opisana tematska kruga radova o domaćoj muzikološkoj problematici u trećem razdoblju lista najmarkantnije je zastupljen treći. Već u prvom godištu (1969) potvrđuje se priložima Lj. Gale- tića o muzikološkom radu A. Vidakovića⁴⁰) i M. Demovića o glazbenoj djelatnosti A. Kažotića⁴¹), zatim J. Hoflera o dvije zbirke skladbi T. Cecchinija⁴²), onda (ali jednim dijelom) studijom autora ovog teksta o *Prinosu M. Gavazzija hrvatskoj glazbenoj znanosti*⁴³) te, konačno, 1977. god. objavljenom neobično važnom raspravom I. Boškovića *Novi podaci o I. Lukačiću*⁴⁴). Uspješno u njoj riješivši dotad trajajući problem rođenja tog velikog hrvatskog ranobaroknog skladatelja (1585), Bošković se svojim ranije tiskanim prilozi- ma u *Sv. Ceciliji* o starim orguljama pa orguljašima (i orguljarima) splitskog teritorija⁴⁵) postupno sve o- čitije nameće kao vrlo ozbiljni i perspektivni istra- živatelj domaće muzikološke problematike.

Upravo iz muzikološke tematičnosti ovog (trećeg) kruga, točnije onog njezinog dijela o pojedinim našim skladateljima i uopće glazbenicima, u ovom je razdoblju na svoj način izrasla i dosad se dva puta potvrdila ideja o znanstvenim skupovima o iznimno važnom osobama iz hrvatske glazbene kulture, posve- ma ili dijelom vezanim za duhovnu glazbenu proble- matiku. Prvi, održan god. 1974, bio je posvećen A. Vidakoviću (1914—1964) te je svojim rezultatima — tiskanim u obliku zbornika godinu dana kasnije⁴⁶) — položio solidan temelj budućem pisanju (opsežne) monografije o tom vrlo istaknutom hrvatskom glaz- beniku a posebice muzikologu evropskog ugleda. Dru- gi skup mnogo skromnijeg opsega i dometa pokušao je, pak, upozoriti (1976) na vrijednost i važnost dije- la skladateljskog i znanstvenog stvaralaštva B. Širo- le (1889—1956), vezanog uz duhovnu tematiku⁴⁷). Treći skup o 100. obljetnici prvog broja *Sv. Cecilije* tako- đer je na svoj način izrastao iz istog izvorišta kao i prva dva skupa.

Radovi općeg (uglavnom zborničkog) karaktera iz prvog kruga u ovom su razdoblju ne samo rijetki nego i opsegom kraći te sadržajno uglavnom usmjere- ni na sažeto-upozoravajući prikaz značajnih (a do- sad nepoznatih) kodeksa ili zbornika što se čuvaju (ili su se čuvali) u franjevačkim samostanima u Ilo- ku⁴⁸) i Đakovu⁴⁹). S većim pretenzijama pisana je, međutim, rasprava M. Smolika o dvjema crkvenim pjes- maricama Grgura Mekinića⁵⁰). U ovaj krug spada i sveobuhvatna analitička rasprava J. Andreisa *Razvoj muzičke nauke u Hrvatskoj u XX stoljeću*⁵¹).

21) Uspor. *Sv. Cecilija* X, 1916, sv. I, 18-20; sv. II, 49-51; sv. III, 77-79; sv. 4, 108-110; sv. V, 150-153; sv. VI, 177-180; XI, 1917, sv. I, 8-10; sv. II, 45-49; sv. III, 88-90; sv. IV, 122-126; sv. V, 158-160; sv. VI, 191-195 (tiskano i kao separat). — Dopunu povijesno-jezičnog karaktera F. Fanceva (*O postanju »Pavlinskog zbornika« iz god. 1644*) vidi u: XVII, 1923, sv. 1, 1-4.

22) Uspor. *Hrvatska crkvena pjesmarica iz god. 1635*, *Sv. Cecilija* IX, 1915, sv. IV, 73-79; sv. V, 98-102; sv. 121-128.

23) Uspor. *Sv. Cecilija* XVIII, 1924, sv. 1, 1-5; sv. 2, 33-35; sv. 3, 69-71.

24) Uspor. *Sv. Cecilija* X, 1916, sv. IV, 117-119.

25) Uspor. *Sv. Cecilija* XVII, 1923, sv. 2, 33-36; sv. 3, 65-68.

26) Uspor. *Sv. Cecilija* XVIII, 1924, sv. 3, 72-74; sv. 4, 105-108.

27) To su, između ostalih, *Laudes s početka 12. vijeka u Evan- delistaru zadarske crkve sv. Simuna*, *Sv. Cecilija* XX, 1926, sv. 1, 1-8; *Dva odlomka iz dvaju starinskih Graduala*, ib., XXII, 1928, sv. 2, 53-60; sv. 3, 113-116; *Jedan trop za »Salve Regina«, još pje- van u Hvaru te drugi iz dvaju starih hrvatskih rukopisa*, ib., XXXVI, 1942, sv. 3-4, 65-71.

28) Na primjer *Antiphonarium splitske stolne crkve*, *Sv. Cecilija* XVIII, 1924, sv. 1, 6-8;

29) Na primjer *Antifonarij zagrebačkog biskupa Osvalda Tuza*, *Sv. Cecilija* XXIII, 1929, sv. 4, 131-138.

30) Uspor. *Sv. Cecilija* XXIV, 1930, sv. 6, 190-193.

31) Uspor. *Sv. Cecilija* XXV, 1931, sv. 1, 5-7.

32) Uspor. *Sv. Cecilija* XXI, 1927, sv. 4, 133-136.

33) Uspor. *Sv. Cecilija* XI, 1917, sv. I, 15-17; sv. IV, 134; sv. V, 169-170; XII, 1918, sv. IV, 113-115.

34) Uspor. Lj. Ivančan, *Organiste prvostolne crkve zagrebačke*, *Sv. Cecilija* XIV, 1920, sv. II-III, 43-45; sv. IV, 89; sv. V, 108-110.

35) Uspor. G. Novak, *Orgulje, orguljaši i učitelji crkvenog pje- vanja u Hvaru*, *Sv. Cecilija* XVIII, 1924, sv. 6, 179-181.

36) Uspor. N. Kalogjera, *Povjesne crtice o glazbenim prilika- ma Splitske stolne crkve*, *Sv. Cecilija* XVIII, 1924, sv. 3, 89; sv. 4, 126-128; sv. 5, 160-163.

37) Uspor. R. Horvat, *Koprivnički orguljaši u 18. vijeku*, *Sv. Cecilija* XXVIII, 1934, sv. 2, 50-52.

38) Na primjer: B. Vodnik, *Dva pisma Vatroslava Lisinskoga*, *Sv. Cecilija* XII, 1918, sv. I, 19-20; J. Barlè, *Pismo Vatroslava Li- sinkog Josipu Fiali*, ib. XVII, 1923, sv. 1, 14.

39) Uspor. Ivan Mane Jarnović, *hrvatski guslač-virtuoz i skla- datelj XVIII. stoljeća*, *Sv. Cecilija* XXXVII, 1943, sv. 1, 14-20; sv. 2, 48-52; sv. 3, 76-81; sv. 4-5, 120-129; sv. 6, 166-175. — Ponov- no tiskana u zborniku radova Ivan Mane Jarnović *hrvatski skla- datelj* (ur. S. Tuksar), Zagreb-Osor 1978, 13-73; engleski prijevod 127-191.

40) Uspor. *Sv. Cecilija* XXXIX, 1969, br. 3, 70-75.

41) Uspor. *Sv. Cecilija*, XXXIX, 1969, br. 3, 76-78; br. 4, 106-110.

42) Uspor. *Sv. Cecilija* XL, 1970, br. 2, 44-45.

43) Uspor. *Sv. Cecilija* XLVI, 1976, br. 4, 99-104; XLVII, 1977, br. 1, 14-17.

44) Uspor. *Sv. Cecilija* XLVII, 1977, br. 2, 34-41.

45) Uspor. *Novi podaci o starim splitskim orguljašima*, *Sv. Cecilija* XLIII, 1973, br. 3, 78-82; *Nekoliko podataka o orguljaru Moysesu de Moyses* ib. XLVI, 1976, br. 1, 5-7; *O orguljama splitske stolnice iz g. 1702*, ib., br. 3, 72-76.

46) Uspor. *Sv. Cecilija* XLV, 1975, br. 2-3, 37-94. Tiskano i kao separat s naslovom *Zbornik radova sa Znanstvenog savjetovanja o Albi Vidakoviću*, Zagreb 1975.

47) Tekstovi su tiskani u *Sv. Cecilija* XLVII, 1977, br. 1, 2-13.

48) Na primjer S. Golenić, *Musicalia iz knjižnice franjevačkog samostana u Iloku*, *Sv. Cecilija* XLVI, br. 1, 11-12.

49) Na primjer P. Cvekan, *Dva glazbena rukopisa iz Franjevač- kog samostana u Đakovu*, *Sv. Cecilija* XLVII, 1977, br. 3, 75.

50) Uspor. *Sv. Cecilija* XL, 1970, br. 2, 41-43.

51) Uspor. *Sv. Cecilija* XL, 1970, br. 1, 13-15.

Što se tiče radova iz drugog kruga, onog (uže) lecionarsko-gradualske problematike, jedini i vrijedni — a istodobno i svoj zadnji rad — objavio je A. Zaninović 1970. godine⁵².

Kad se ovome doda još nekoliko ostalih priloga raznog muzikološkog sadržaja iz pera — na primjer — M. Demovića⁵³, K. Moskatela⁵⁴ i nekih drugih autora, onda je to sve što je u proteklih osam i pol godina s područja muzikologije objavljeno na stranicama Sv. Cecilije. Realno uzevši, dovoljno i za potvrđivanje kontinuiteta i za optimističko gledanje u budućnost.

III.

1. Spozna li se sve dosad izneseno u kontekstu današnjeg stanja na području domaće, prvenstveno hrvatske glazbene historiografije, izlazi da su svi objavljeni prilozi u Sv. Ceciliji s područja o kojima je bilo riječi u ovom tekstu — bez obzira na njihov opseg i specijalističku im pripadnost — bili kvascem svih daljnjih istraživanja i proučavanja. Ta su ih, i to je također očito, neminovno razvrstala u tri grupe.

U prvoj su se grupi našli oni prilozi za koje se kasnije dokazalo da su iz bilo kojeg razloga sadržavali neprecizne podatke. To su najčešće doživjele kraće, svojedobno dobronamjerno napisane, informacije ali i poneki odulji radovi. Ilustrativna potvrda tome su, na primjer, neki od rezultata sadašnjih istraživanja L. Šabana na području organografije suočeni sa sedamdesetak ili nešto manje godina starim informacijama J. Barlèa te nekih drugih autora.

U drugu su grupu, a ta je uglavnom najbrojnija, ušli (kraći ili opsežniji) prilozi koje su — ne mijenjajući im bitnost — kasnija istraživanja istog predmeta, a na temelju novopronađene građe, samo nadopunila. Za nasumce izabrani primjer neka posluže radovi o starim orguljašima u crkvama, na primjer, Zagreba i Splita u svjetlu dopuna o njima iz pera Z. Hudovskoga⁵⁵ odnosno I. Boškovića⁵⁶.

Treća grupa sadrži niz radova koji su do danas ostali neizmijenjeni. To su, da se podsjetimo, u prvom redu oni muzikološke problematike, i to iz prvog te dijelom iz trećeg kruga, a onda i studije A. Zaninovića. Njima valja dodati i raspravu A. Schneidera o I. M. Jarnoviću te, s područja glazbene povijesti, neka od ostvarenja A. Gogle, na primjer ona o komornoj te orkestralnoj glazbi u Zagrebu.

Iz ovoga se nameće zaključak da su se svi objavljeni prilozi na ovaj ili onaj način pokazali korisnima za domaću glazbenu historiografiju. Nekima od njih važnost je, međutim, neprocjenjiva.

2. Obogaćujući domaću glazbenu historiografiju, lijepi broj njih obogaćivao je istodobno i inozemnu. To su, da budemo stvarni, po svemu sudeći i (uglavnom) redom izlaženja u listu ovi: *Pavliška pjesmarica* J. Barlèa, *Tabulatura za orgulje iz početka 17. vijeka* Fr. Dugana st. *Rekonstrukcija rukopisnog graduala univerzitetske biblioteke u Zagrebu* V. Novaka, *Dva glazbena rukopisa iz franjevačkog samostana u*

Varaždinu J. Mantuanija, *Muzika starohrvatskih crkvenih prikazanja* M. Gavazzija, *Laudes s početka 12. vijeka u Evandelistaru zadarske crkve sv. Šimuna*, *Dva odlomka iz dvaju starinskih Graduala*, *Jedan trop za »Salve Regina«, još pjevan u Hvaru te drugi iz dvaju starih hrvatskih rukopisa i Hrvatski trop »Blagoslovimo Gospodina« u dijafoniji* A. Zaninovića, *Ivan Mane Jarnović, hrvatski guslač-virtuoz i skladatelj XVIII. stoljeća* A. Schneidera, *Dvije zbirke skladbi Tome Cecchinija* J. Hoflera i *Novi podaci o Ivanu Lukačiću* I. Boškovića.

Na ovom mjestu autor ovog teksta smatra nužnim interpolirati i priloge o glazbi u isusovačkim kolegijima Slavonske Požege i Zagreba iz pera J. Barlèa⁵⁷, T. Matića⁵⁸, M. Vanina⁵⁹ i E. Laszowskoga⁶⁰, jer je u njima iznesena građa koja bi u eventualnoj publikaciji o jednakim nastojanjima tog reda u evropskim razmjerima sasvim sigurno morala naći svoje mjesto. Isto tako ne može ne spomenuti inače u organologiju spadajuću uzornu monografiju *Frančišek Ksaver Križman, izdelovalec orgel* J. Mantuanija⁶¹.

Svi ti radovi rezultatima koje iznose s pravom se uklapaju u evropsku (svjetsku) glazbenu historiografiju kao dobrodošlo i svrsishodno objašnjenje pojedinim pojavama u stanovitim glazbenim disciplinama.

* * *

Pokuša li se brojčano izraziti prinos Sv. Cecilije razvoju domaće, i to prvenstveno hrvatske, a potom — jednim manjim dijelom — i evropske glazbene historiografije, onda se — zajedno uzeto — to, u odnosu na građu s ostalih područja, može izraziti oznakom »otprilike 50%«. To nipošto nije malo, uzme li se u obzir da je izašlo iz lista za crkvenu glazbu. Poželjeti je da zbir istorodnih rezultata, načinjen za buduću sličnu prigodu, bar ostane na jednakoj razini.

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE DER MUSIK UND MUSIKOLOGIE IN »SV. CECILIJA« IM LICHTE IHRER BEDEUTUNG FÜR DIE EINHEIMISCHE UND DIE AUSWÄRTIGE HISTORIOGRAPHIE DER MUSIK

Zusammenfassung

Trotz der, in allen drei Perioden des mehrmals unterbrochenen hundertjährigen Erscheinens (1877-78; 1883-84; 1897-1944; 1946; 1969-), ausdrücklichen Bezeichnung als »Blatt« dann »Revue« und »Zeitschrift« für Kirchenmusik pflegte die **Sv. Cecilija** bereits seit ihrer ersten Nummer auch die Beiträge von ausgesprochen profanem Charakter zu veröffentlichen. Unter diesen nehmen diejenige zum Gebiet der Musikgeschichte und dann (seit 1909 bzw. 1915) auch zur Musikologie nicht nur einen beachtlichen, sondern — je nach den Jahrgängen — auch einen her-

52) Uspor. *Hrvatski trop »Blagoslovimo Gospodina« u dijafoniji*, Sv. Cecilija, XL, 1970, br. 1, 10-12.

53) Na primjer *Jedan arhivski dokument iz XV stoljeća o glazbenom obrazovanju u Dubrovniku*, Sv. Cecilija, XLI, 1971, br. 1, 17-18.

54) Na primjer *O dva stiha najpoznatije hrvatske božićne pjesme*, Sv. Cecilija, XLIII, 1973, br. 3, 83-85.

55) Uspor. *Razvoj muzičke kulture u Zagrebu od XI do konca XVII stoljeća*, Rad JAZU, knj. 251, Zagreb 1969, 5-61.

56) Vidi bilj. br. 45 u ovom tekstu.

57) Uspor. *Glazbeni našastar požeških isusovaca od god. 1776*, Sv. Cecilija II, 1908, sv. 1, 9-10; *Nešto o crkvenoj glazbi kod požeških Isusovaca*, ib. VI, 1912, sv. 5-6, 79-80.

58) Uspor. *Muzika i pjevanje u isusovačkom kolegiju i gimnaziji u Požegi*, Sv. Cecilija XXX, 1936, sv. 3, 77-80.

59) Uspor. *Glazbene zaklade XVII. i XVIII. vijeka za crkvu sv. Katarine u Zagrebu*, Sv. Cecilija X, 1916, sv. V, 157-158.

60) Uspor. *Crkvena glazba u isusovačkim crkvama*, Sv. Cecilija XVI, 1922, sv. 1, 14-16.

61) Uspor. Sv. Cecilija XX, 1926, sv. 5, 167-172; sv. 6, 225-230; XXI, 1927, sv. 2, 82-86; sv. 3, 118-122; sv. 4, 161-164; sv. 5, 200-203; sv. 6, 245-248; XXII, 1928, sv. 1, 3-8; sv. 2, 60-65; sv. 3, 116-122; sv. 4, 168-171; sv. 5, 209-214; sv. 6, 252-259.

vorragenden und manchmal sogar einen überwiegenden Anteil ein. Es ist das Thema dieses Berichtes die besagten Beiträge in sich selbst und dann auch im Lichte ihrer Bedeutung für die einheimische und die auswärtige Historiographie der Musik zu betrachten. Wegen der Spezifität der angeführten Disziplinen (Musikgeschichte — Musikologie) werden wir unsere Arbeit notwendigerweise in zwei Teile spalten müssen.

All die veröffentlichten Beiträge zu den in diesem Text besprochenen Gebieten haben, ohne Rücksicht auf ihr Volumen oder spezifische Zugehörigkeit, in der nachfolgenden Erforschung besonders der einheimischen Musikgeschichte eine sehr bedeutende Rolle gespielt. Als Grundlagen eines solchen Bemühens haben sie — manchmal berichtet und erweitert oder vertieft direkt oder indirekt im grossen Ausmasse nicht nur einen andersartigen Zugang zur Kenntnis der einheimischen musikalischen Problematik (besonders jener älteren Datums) eröffnet, sondern trugen auch zu ihrer breiteren Darlegung bei, wie z. B. in der neuesten **Geschichte der kroatischen Musik** von J. Andreis (Zagreb 1974). Daher wurden sie von unschätzbarem Wert für die einheimische musikalische Historiographie.

Indem sie diese bereicherten, bereicherten sie ebenfalls jene auswärtige. Obwohl dies ebenso für fast alle Beiträge gesagt werden kann, verdienen vier von ihnen — nach der Ansicht des Autors — eine besondere Erwähnung. So die **Tabulatur für Orgel vom Anfang des XVII**

Jh. von Fr. Dugan dem Ä (X, 1916, 117-119), Rekonstruktion des handgeschriebenen Graduale aus der Universitätsbibliothek von Zagreb von V. Novak (XVII, 1923, Bd. II, 33-36; Bd. III, 65-68), **Ivan Mane Jarnović, ein kroatischer Violinvirtuos und Komponist des XVIII Jh.** von A. Schneider (XXXVII, [1943], Bd. I, 14-20; Bd. II, 53-59; Bd. III, 76-81; Bd. V, 120-129; Bd. VI, 166-175; auch als Separat 1944) und **Neue Daten über Ivan Lukačić** von I. Bošković (XLVII, [1977], Nr II, 34-41). Sie fügen sich durch die Ergebnisse, die sie liefern, ausgezeichnet in die Musikhistoriographie Europas (und der Welt).

Zuletzt haben alle Beiträge mit ihren Ideen auch dem in unserer Zeit realisierten Gedanken der geschichtlich-musikologischen wissenschaftlichen Zusammenkünfte Paten gestanden. Das erste solche Symposion (1974) über den Komponisten und Musikologen Albe Vidaković (1914-1964) legte eine feste Grundlage für die Verfassung einer umfangreichen Monographie über diesen hervorragenden kroatischen Musiker und, besonders, Musikologen europäischen Formats. Diese jetzige Tagung wird durch das Verdichten bisheriger Bemühungen aller früheren Schaffenden um **SC** unter anderem das künftige Verhältnis der Zeitschrift zu Arbeiten geschichtlichen und musikologischen Charakters zu bestimmen haben. Wenn man die Linie kennt, die in diesem Sinne vom Jahre 1907 bis heute eingezeichnet wurde, gibt es keinen Grund für den Zweifel, als sollte dies nicht auch in der Zukunft auf zweckdienliche und bestmögliche Weise geschehen.